

فصل ۲۱

شاخصهای قیمت

۲۱- شاخصهای قیمت

مقدمه:

در سال ۱۳۱۵ برای اولین بار، توسط بانک ملی ایران محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها در نقاط شهری آغاز گردید. سپس با تاسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹، مسئولیت تهیه شاخصهای قیمت به عهده این بانک قرار گرفت و سال ۱۳۳۸ به عنوان سال پایه محاسبه این شاخصها در نقاط شهری انتخاب شد و سالهای بعد با توجه به تغییر سطح عمومی قیمتها، سال پایه از ۱۳۳۸ به ۱۳۵۳ و از سال ۱۳۵۳ به سال ۱۳۶۱ و از سال ۱۳۶۱ به سال ۱۳۶۹ و از سال ۱۳۶۹ به سال ۱۳۷۶ تغییر کرد.

طرح آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی کشور، برای اولین بار در سال ۱۳۵۳ توسط مرکز آمار ایران اجرا گردید و نتایج حاصل از آمارگیریهای مزبور تا اواسط سال ۱۳۵۷ همه ساله به صورت متوسط قیمت کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی، در قالب نشریات فصلی و سالانه منتشر شده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در این طرح از نقطه نظر تعداد نمونه، روش نمونه‌گیری و تعداد اقلام مورد پرسش، تجدید نظر بعمل آمد و اجرای آن از اول مهرماه سال ۱۳۵۸ توسط مرکز آمار ایران آغاز شد و سپس در سال ۱۳۷۴ به عنوان سال پایه جهت محاسبه شاخص قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی تعیین گردید و در حال حاضر سال ۱۳۸۱ سال پایه جهت محاسبه شاخصهای قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستائی تعیین شده است.

تعاریف و مفاهیم بکار رفته در این فصل به شرح زیر است:

شاخص قیمت: معیار سنجش تغییرات متوسط قیمت، نسبت به یک زمان معین (سال پایه)، شاخص قیمت نامیده می‌شود.

شاخص بهای خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی: معیار سنجش تغییرات متوسط قیمت کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار نسبت به سال پایه، شاخص بهای خرده‌فروشی کالاها و خدمات مصرفی نامیده می‌شود. شاخصی که بدینگونه بدست می‌آید صرفاً تغییراتی را که در اثر تغییر قیمت در هزینه زندگی پدید می‌آید مورد سنجش قرار می‌دهد، این شاخص را شاخص هزینه زندگی نیز می‌نامند.

طبقه‌بندی در گروههای کالاها و خدمات: طبقه‌بندی کالاها و خدمات در شاخصهای قیمت، بر اساس ماهیت آنها و طبقه‌بندی بین‌المللی و نیازهای ملی انجام گرفته است. ولی مبنای کلی، طبقه‌بندی پیشنهادی

۲۱- شاخصهای قیمت _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

سازمان ملل (SNA)^(۱) برای کالاها و خدمات مصرفی، SITC^(۲) برای عمده فروشی و ویرایش سوم ISIC^(۳) برای تولید کننده) می باشد که بنابر ملاحظات اقتصاد ایران، تغییراتی در آن داده شده است. در این طبقه بندی ها، کالاها و خدمات به چند گروه بزرگ تقسیم می شود که هر یک از آنها چندین زیرگروه دارد. گروه های بزرگ را گروه های اصلی و زیرگروه های آنها را گروه های فرعی کالاها و خدمات می نامند.

ضریب اهمیت: سهمی که هر کالا یا خدمت در مجموع سبد هزینه های خانوار در یک مقطع زمانی مشخص دارا می باشد، ضریب اهمیت نامیده می شود. این ضریب مهمترین ضابطه انتخاب کالاها و خدمات برای محاسبه شاخص های مختلف می باشد.

سال پایه: سال معین و ثابتی است که درصد تغییرات شاخص نسبت به آن سنجیده می شود و شاخص آن برابر ۱۰۰ می باشد و غالباً ضریب اهمیت مربوط به آن سال در تهیه شاخص، مورد استفاده قرار می گیرد. **نقاط شهری:** منظور از شهر هر یک از نقاطی است که دارای شهرداری باشد.

نقاط روستایی: به مجموعه یک یا چند مکان و اراضی بهم پیوسته (اعم از کشاورزی و غیر کشاورزی) گفته می شود که خارج از محدوده شهرها واقع شد و دارای محدوده ثبتی یا عرفی مستقل باشد.

(۱) سیستم حساب های ملی (System of National Accounts: SNA)

(۲) طبقه بندی استاندارد بین المللی تجارت (Standard International Trade Classification : SITC)

(۳) طبقه بندی استاندارد بین المللی فعالیت های اقتصادی (International Standard Industrial Classification : ISIC)

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۲۱ - شاخصهای قیمت

۱- ۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری بر حسب گروههای اصلی و فرعی
(۱۳۸۳=۱۰۰)

۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	ضریب اهمیت	گروه کالا و خدمات
۱۳۴/۶	۲۹۶/۴	۲۴۱	۲۱۳/۴	۱۰۰	کل
					گروه های اصلی و منتخب فرعی:
۱۴۴/۹	۳۳۲/۳	۲۶۳/۵	۲۲۶/۹	۲۸/۴۹	خوراکیها و آشامیدنیها
۱۴۴/۶	۳۳۶/۱	۲۶۵/۹	۲۲۸/۹	۲۷/۲۶	خوراکیها
۱۳۴/۹	۳۹۲/۸	۲۵۸/۲	۲۱۹/۳	۴/۵۶	غلات و نان
۱۵۰/۹	۳۲۵/۶	۲۹۴/۲	۲۲۸/۸	۶/۷۴	گوشت
۱۶۷/۷	۲۹۱/۰	۲۴۵	۲۲۱/۱	۰/۷۹	ماهی و حیوانات دریایی
۱۶۲/۲	۲۵۶/۶	۱۹۲/۹	۱۸۸/۳	۳/۴۷	لبنیات و تخم پرندگان
۱۴۵/۰	۳۶۷/۴	۲۵۰/۷	۱۸۷/۲	۰/۹۷	روغن ها و چربی ها
۱۴۰/۴	۳۲۹/۹	۲۷۶/۵	۲۷۲/۶	۵/۲۶	میوه ها و خشکبار
۱۴۴/۰	۳۲۹/۳	۲۶۴/۳	۲۲۰/۸	۳/۸۷	انواع سبزی، حبوب و فراورده های سبزی
۱۳۲/۰	۴۰۹/۴	۳۰۳/۲	۲۲۳/۹	۱/۲۷	قند و شکر، مربا، عسل و محصولات قنادی
۱۳۲/۸	۲۷۹/۶	۲۵۹/۸	۲۵۲/۹	۰/۳۲	نمک و ادویه، سسها و چاشنیها و ترکیبات خوراکی
۱۵۲/۳	۲۳۵/۳	۲۰۱/۲	۱۷۶/۶	۱/۲۳	آشامیدنی ها
۱۸۱/۰	۲۴۲/۹	۲۳۰/۷	۲۳۷/۴	۰/۵۲	دخانیات
۱۴۵/۰	۲۰۹/۰	۱۷۴	۱۵۶/۸	۶/۲۲	پوشاک و کفش
۱۱۵/۴	۳۰۷/۷	۲۵۵/۸	۲۳۸/۶	۲۸/۶	مسکن و آب، برق و گاز و سایر سوخت ها
۱۱۴/۶	۲۸۸/۹	۲۵۹/۳	۲۴۲/۹	۵/۸	اجاره بهای مسکن غیر شخصی
۱۱۵/۱	۲۹۰/۸	۲۶۰/۹	۲۴۴/۵	۱۹/۱۷	ارزش اجاری مسکن شخصی
۱۳۳/۱	۳۶۹/۱	۳۱۳/۲	۲۹۵/۳	۱/۸۲	تعمیرات و خدمات ساختمانی
۱۱۴/۴	۲۲۸/۰	۱۳۶/۴	۱۳۲	۰/۴۴	آب
۱۰۰/۸	۴۵۴/۷	۱۴۴/۸	۱۱۴	۱/۳۷	برق و گاز و سایر سوخت ها

۲۱- شاخصهای قیمت _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۱- ۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری بر حسب گروههای اصلی و فرعی (۱۳۸۳=۱۰۰) (دنباله)

گروه کالا و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه	۶/۲۶	۱۸۷/۹	۲۰۷/۷	۲۵۲/۴	۱۵۳/۶
.....بهداشت و درمان.....	۵/۵۴	۲۱۳	۲۴۵/۳	۲۸۸/۲	۱۲۴/۳
.....حمل و نقل.....	۱۱/۹۷	۱۸۹/۲	۲۲۱/۶	۳۰۰/۶	۱۳۰/۸
.....ارتباطات.....	۱/۶۳	۹۹/۳	۹۹/۷	۱۰۰/۲	۱۰۸/۷
.....تفریح و امور فرهنگی.....	۳/۸۰	۱۵۱/۹	۱۷۱/۵	۱۹۴/۳	۱۴۳/۱
.....تحصیل.....	۲/۰۷	۲۲۳/۷	۲۴۶/۵	۲۷۹/۱	۱۱۴/۵
.....رستوران و هتل.....	۱/۷۲	۲۰۸/۱	۲۵۳/۱	۲۸۸/۲	۱۳۱/۱
.....کالا و خدمات متفرقه.....	۳/۱۸	۲۴۴/۵	۲۸۹/۲	۳۵۶/۵	۱۴۵/۸
گروههای اختصاصی:					
.....کالا.....	۵۷/۱۳	۱۹۷/۴	۲۲۶/۳	۲۸۸/۹	۱۴۳/۳
.....خدمت.....	۴۲/۸۷	۲۴۰/۸	۲۶۶/۲	۳۰۹/۲	۱۲۰/۱
.....مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها.....	۲۸/۶۰	۲۳۸/۶	۲۵۵/۸	۳۰۷/۷	۱۱۵/۴

مأخذ- بانک مرکزی ج.ا.ا.

سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱ _____ ۲۱ - شاخصهای قیمت

۲-۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی بر حسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۳۸۱=۱۰۰)

گروه های کالا و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	درصد تغییر سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰
شاخص کل	۱۰۰	۲۵۹/۲	۳۰۱/۴	۳۷۵	۴۸۴/۱	۶۳۲/۹	۳۰/۷
گروه های اصلی و فرعی:							
خوراکیها و آشامیدنی ها							
ودخانیات	۴۳/۳۴	۲۹۷/۱	۳۵۱/۰	۴۵۹/۳	۶۱۱/۶	۸۱۱/۱	۳۲/۶
خوراکی ها	۳۸/۱۷	۳۰۰/۵	۳۵۴/۳	۴۷۰/۲	۶۳۸/۲	۸۳۳/۴	۳۰/۶
نان و غلات.....	۹/۷۸	۳۷۰/۱	۴۰۳/۷	۵۳۴/۱	۹۳۲/۷	۱۱۴۸/۰	۲۳/۱
گوشت قرمز،ماکیان وفرآورده های آنها.....	۹/۸۷	۲۴۵/۳	۳۲۱/۹	۴۲۱/۲	۴۶۸/۵	۶۷۴/۰	۴۳/۹
ماهی و صدف داران ^(۱)	۰/۷۴	۲۰۱/۱	۲۳۷/۰	۲۷۱/۴	۳۱۰/۶	۴۸۹/۹	۵۷/۷
لبنیات و تخم مرغ	۴/۱۶	۳۱۰/۲	۳۴۹/۵	۳۶۱/۸	۴۶۹/۳	۷۴۰/۴	۵۷/۸
روغن ها و چربی ها	۲/۴۷	۳۰۳/۳	۲۸۲/۱	۳۲۲/۳	۴۲۷/۵	۵۹۴/۷	۳۹/۱
میوه ها و خشکبار	۳/۱۹	۲۵۲/۴	۳۱۲/۴	۳۶۳	۴۸۴/۲	۶۶۸/۱	۳۸/۰
سبزی ها و حبوب	۴/۹۱	۳۸۳/۷	۴۶۱/۷	۷۷۴/۸	۱۰۰۳/۰	۱۲۰۱/۵	۱۹/۸
قند و شکر و شیرینی ها.....	۲/۶	۲۲۸/۸	۲۸۶/۲	۳۷۳/۶	۴۷۲/۹	۵۷۶/۴	۲۱/۹
ادویه و چاشنی ها	۱/۱۹	۲۷۵/۸	۳۵۱/۵	۴۰۴/۳	۴۷۳/۲	۶۰۹/۶	۲۸/۸
چای و سایر آشامیدنی ها.....	۱/۹۷	۲۳۳/۷	۲۷۲/۵	۳۱۹/۲	۳۵۱/۰	۵۶۵/۱	۶۱/۰
دخانیات.....	۱/۱۲	۱۷۱/۳	۲۴۹/۹	۲۹۶/۴	۳۱۶/۵	۵۷۸/۷	۸۲/۹
کالاهای غیر خوراکی و خدمات.....	۵۶/۶۶	۲۲۸/۳	۲۶۰/۸	۳۰۶	۳۷۹/۸	۴۸۷/۱	۲۸/۲
پوشاک و کفش.....	۹/۵	۲۵۰/۴	۲۳۹/۵	۳۳۲/۳	۳۹۹/۷	۵۸۲/۸	۴۵/۸
مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت ها.....	۱۶/۷۱	۲۲۳/۲	۲۵۳/۱	۳۲۵/۶	۴۶۷/۲	۵۰۹/۴	۹/۰
مسکن.....	۱۱/۲۸	۳۱۰/۳	۳۵۷/۵	۴۰۴/۲	۴۴۶/۱	۵۳۴/۵	۱۹/۸

۲۱- شاخصهای قیمت _____ سالنامه آماری استان همدان - ۱۳۹۱

۲- ۲۱- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی بر حسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۰۰=۱۳۸۱) (دنباله)

گروه های کالا و خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	درصد تغییر سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰
اجاره.....	۹/۹۸	۲۷۷/۱	۳۱۴/۱	۳۵۵/۹	۳۹۳/۱	۴۶۱/۰	۱۷/۳
نگهداری و تعمیر واحد مسکونی...	۱/۳۰	۳۹۱/۲	۴۶۳/۲	۵۲۱/۵	۵۷۵/۰	۷۱۳/۳	۲۴/۱
آب، برق، گاز و سایر سوخت ها...	۵/۴۳	۱۵۲/۷	۱۶۸/۵	۲۶۱/۹	۴۸۴/۳	۴۸۹/۱	۱/۰
میلان ولوازم خانگی و تعمیر و نگهداری آنها.....	۷/۵۲	۲۲۴/۱	۲۵۶/۱	۲۸۲	۳۲۰/۰	۴۵۰/۴	۴۰/۷
بهداشت و درمان.....	۶/۴۸	۲۴۷/۱	۲۸۹/۳	۳۳۳/۷	۳۶۸/۷	۴۳۹/۶	۱۹/۳
حمل و نقل.....	۸/۲۰	۲۱۰/۱	۲۲۷/۳	۲۶۷	۳۲۱/۷	۳۶۹/۲	۱۴/۸
ارتباطات.....	۱/۴۱	۱۰۹/۲	۱۰۹/۲	۱۰۹/۲	۱۱۱/۲	۱۱۱/۶	۰/۴
تفریح و فرهنگ	۳/۰۵	۱۷۲/۳	۱۸۰/۰	۱۹۰/۶	۲۱۱/۲	۳۰۲/۱	۴۳/۰
آموزش	۰/۹۲	۱۹۴/۱	۲۴۴/۶	۲۶۸/۴	۳۰۳/۶	۳۲۰/۴	۵/۵
هتل و رستوران (۲)	۲/۲۶	۳۶۷/۹	۴۲۲/۶	۵۱۸/۸	۶۲۷/۶	۷۹۳/۸	۲۶/۵
کالاها و خدمات متفرقه.....	۲/۶۹	۲۹۳/۹	۳۵۲/۸	۴۴۵/۳	۶۳۸/۹	۱۰۲۸/۸	۶۱/۰
گروه های اختصاصی :							
کالاها.....	۷۶/۳۲	۲۵۴/۴	۲۹۵/۹	۳۷۴/۱	۴۹۴/۵	۶۵۷/۱	۳۲/۹
خدمات.....	۲۳/۶۸	۲۸۰/۷	۳۲۵/۹	۳۷۹	۴۳۷/۵	۵۲۴/۴	۱۹/۹
شاخص کل (۳)	...	۲۵۸/۶	۳۰۰/۹	۳۷۵/۶	۴۸۷/۳	۶۳۹/۰	۳۱/۱

(۱) ضریب اهمیت و شاخص ماهی ها و صدف داران در سر گروه گوشت قرمز، ماهیان و فرآورده های آنها منظور شده است.

(۲) ضریب اهمیت و شاخص هتل در گروه کالاهای غیر خوراکی و خدمات و رستوران در گروه خوراکی ها منظور شده است.

(۳) شاخص کل منهای ارزش اجاری واحدهای مسکونی ملکی.

مأخذ - مرکز آمار ایران.